

מבחר פירושים והארות על
טקסטים מתוך הספרות
הערבית הקלאסית – חלק ב

ניצה בינדר

30 **رسول قيصر وعمر بن الخطاب**

عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ (כותרת): היה ידוע ככובש, וכולם פחדו ממנו. תנועת הכיבושים בתקופתו הייתה אדירה. לכן כולם פחדו ממנו.
אֲלִיָּה (ש' 1): נקראה יִתְרָב לפני שמוחמד הגיע אליה. לאחר שהוא נכנס אליה, השתנה שמה, והיא נקראה אֲלִיָּה - קיצור של אֲלִיָּהּ
النُّورَة - העיר המוארת [באורו של מחמד].

זהו סיפור בשבחי עמר. השליח רואה אותו ומתפלא: האם זה הוא האדם, שממנו מפחדים?

תופעות תחביריות:

- כותרת: قَيْصَرٌ - שם מחוסר תנוין.
עמר - שם מחוסר תנוין.
ש' 3: نَائِمًا - حال.
ש' 3-4: وَقَدْ وَضَعَ عَبَاءَتَهُ كَالْوَسَادَةِ - جملة حالية.
בפסוקית מצב זו אירעה הפעולה לפני הפעולה המופיעה במשפט העיקרי (رَأَى) והיא קיימת עוד בזמן פעולה זו. לכן מופיעה המילית قَدْ לפני הפועל בפסוקית.
ש' 4: وَالْعَرَقُ يَسْقُطُ عَلَى جَبِينِهِ - جملة حالية.
ש' 6: يَا عَمْرُ - نداء.
ש' 7: لَا جَرَمَ - لا النافية للجنس.
سَاهِرًا - خَبَرٌ لا يزال.
خَائِفًا - حال.

תרגום:

שליח קיסר ביזנץ ועמר בן אלח'טאב

קיסר ביזנץ שלח שליח אל עמר בן אלח'טאב, כדי לבדוק מה העניינים אצלו. כאשר נכנס לעיר אל-מדינה, שאל את אנשיה: היכן מלככם? אמרו: אין לנו מלך, אלא יש לנו נסיך, שיצא מחוץ לעיר אלמדינה. יצא השליח לבקשו, וראה אותו ישן על הארץ, על החול החם, כשהוא שם את העבאיה (הגלימה) שלו כמו כר, והזיעה ניגרת ממצחו, עד שהרטיבה את האדמה. כאשר ראה אותו במצב הזה, נפלה בלבו של השליח

יראה, ואמר בנפשו: איש, שכל המלכים אינם יודעים ממנו מנוח בגלל יראת הכבוד כלפיו – האם זה מצבו? אבל אתה, יָמֵר, נהגת ביושר, ולכן אתה בטוח, ואילו מלכנו עושק (מקפח), ולכן בלי ספק שנתו נודדת מפחד.

37 מן أخلاق علي بن أبي طالب

קטע זה צריך להבליט תכונה מסוימת, ולכן הוא חייב להיות אבסורד, כמו קטעים אחרים מסוג זה.

תופעות תחביריות:

- ש' 1: عَلِيًّا – נושא של أَنْ.
ש' 3: إِغَاظَةً مِّنِّي – מفعול לה / لِأَجْلِهِ.
ש' 4: خَالِصًا – استثناء באמצעות המילה إِلَّا אחרי משפט שלילי (ינוקד על פי התפקיד התחבירי).

תרגום:

תכונותיו של עלי בן אבי טאב

מספרים, ש-عَلِيٍّ, רצון אללה עליו, הפיל איש ארצה באחת ממלחמותיו ועלה על חזהו, כדי לכרות את ראשו. ירק האיש בפניו. ואז קם [عَلِيٍّ] ממנו ועזב אותו. כששאלו אותו על כך, אמר: הוא ירק בפניי, ואני פחדתי, שאהרוג אותו בגלל שהוא הרגז אותי בכך [שירק בפניי], ואינני הורג, אלא כשאני נאמן ומסור לאללה.

54 العلم والعلماء في أيام المأمون

89

89

عَبْدُ اللَّهِ الْمَأْمُونُ بْنُ هَارُونَ الرَّشِيدِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمَهْدِيِّ بْنِ أَبِي جَعْفَرِ الْمَنْصُورِ (כותרת): הח'ליף העבאסי השביעי. שלט בשנים 813-833, אחרי מלחמה ארוכה בינו לבין אחיו الْأَمِين. היה שליט מצליח ורב מעש. דיכא מרידות רבות, שחר חוכמה ומדעים, והפך את זרם الْمُعْتَزَلَةَ (ראה להלן, קטע 57, עמ' 162) לדת רשמית באימפריה. רדף את אלה שסירבו לדבוק בו.